

Sygn. akt I ACa 205/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Mariusz Tchórzewski
Protokolant	starszy sekretarz sądowy Izabela Lipska

po rozpoznaniu w dniu 3 września 2021 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) Spółka Akcyjna w W.

przeciwko J. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 5 stycznia 2021 r. sygn. akt (...)

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w części, w ten sposób, że uchyla nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Lublinie w dniu 15 stycznia 2018 r. w sprawie (...) przeciwko J. K. w części, w jakiej zasądzono od niej odsetki umowne od kwoty 245181,79 zł i zasądza od J. K. na rzecz Banku (...) odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 245181,79 zł od dnia 10 stycznia 2017 r., oddalając w stosunku do J. K. dalej idące żądanie pozwu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od J. K. na rzecz Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) zł tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu apelacyjnym;

IV. należnymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa;

V. przyznaje r.pr. P. S. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w L. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, powiększoną o stawkę podatku VAT obowiązującą w dacie wyrokowania, tytułem opłaty za pomoc prawną świadczoną pozwaną z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

I ACa 205/21 UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5.01.2021 r. w sprawie (...) Sąd Okręgowy w Lublinie w punktach:

I. utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany przez ten Sąd w dniu 15.01.2018 r. w sprawie (...);

II. orzekł o kosztach procesu;

III. orzekł o kosztach sądowych;

IV. orzekł o kosztach pomocy prawnej z urzędu udzielonej pozwanej.

Pisemne uzasadnienie zawarto na kartach 292-310 akt sprawy. Do rozstrzygnięcia przywiodły Sąd następujące, zasadnicze ustalenia i wnioski.

W dniu 14.12.2011 r. pomiędzy Bankiem (...) Spółką Akcyjną w W., a prowadzącym ewidencjonowaną działalność gospodarczą (stację paliw) K. K., została zawarta umowa Nr (...) ustalająca ogólne zasady kredytowania, jakie będą stosowane dla kredytów, które mogły być udzielone Klientowi przez Bank po zawarciu Umowy. Bank miał udzielać Klientowi kredytów na podstawie odrębnych wniosków kredytowych, składanych w Banku przez Klienta i zawieranych w związku z nimi odrębnych umów kredytu, regulujących szczegółowe warunki danego kredytu (§ 2 ust. 1 umowy). Prawne zabezpieczenie spłaty kredytu miało zostać określone w samej umowie kredytu danego (§ 9 ust. 1) (umowa Nr (...) ustalająca ogólne zasady kredytowania k. 52-59). W tym samym dniu pomiędzy Bankiem (...) Spółką Akcyjną w W. – jako Kredytodawcą-, a K. K. – jako Kredytobiorcą, została zawarta umowa Nr (...) kredytu w rachunku bieżącym, na podstawie której Bank udzielił Kredytobiorcy odnawialnego kredytu w rachunku na bieżące funkcjonowanie działalności gospodarczej w wysokości 170.000 zł, dostępnego od dnia zawarcia umowy do dnia 30.04.2012 r. Termin spłaty kredytu upływał w dniu 30.04.2012 r. z zastrzeżeniem ust. 2 § 2 umowy (§1 i 2 umowy). Strony ustaliły, że prawnym zabezpieczeniem spłaty Kredytu jest między innymi weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową wystawiony przez Kredytobiorcę, poręczony przez jego żonę - pozwaną J. K. (§ 3¹ umowy). Na wniosek Kredytobiorcy Bank był uprawniony do przedłużenia okresu obowiązywania umowy przy jednoczesnej zmianie warunków Kredytu, między innymi w przypadku, gdy Kredytobiorca zachowa dotychczasowe zabezpieczenie spłaty kredytu. W celu uniknięcia wątpliwości strony umowy potwierdziły, iż przedłużenie umowy o którym mowa w ust. 1 nie będzie stanowiło odnowienia w rozumieniu przepisu art. 506 k.c. (§ 2 ust. 3 pkt 2 i § 2 ust. 4). W tym samym dniu pozwana J. K. (jako poręczyciel) złożyła podpis na wekslu i pod deklaracją do weksla in blanco jako zabezpieczenie spłaty Kredytu w rachunku bieżącym udzielonego na mocy umowy z dnia 14.12.2011 r. Nr (...) (umowa k. 60-63, deklaracja wekslowa k. 201, weksel k. 71, zeznania K. K. k. 208 w zw. z k. 265, zeznania J. K. k. 234 w zw. z k. 265). Następnie umowa ta była zmieniana - przedłużana dwoma aneksami – tj. aneksem nr (...) z dnia 27.04.2012 r. i aneksem nr (...) z dnia 27.04.2013 r. W § 1 Aneksu nr (...) z 2012 r. strony ustaliły, iż § 2 pierwotnej umowy otrzymuje brzmienie: „Kredyt jest dostępny w następujących kwotach i terminach: od 14.12.2011 r. do dnia 26.04.2012 r. do kwoty 170.000 zł, od dnia 27.04.2012 r. do dnia 26.04. 2013 r. do kwoty 200.000 zł, termin spłaty kredytu upływa w dniu 26.04.2013 r.”. Pozostałe warunki umowy pozostawiono bez zmian (§ 2), zaś w sprawach nieuregulowanych aneksem miały mieć zastosowanie odpowiednie postanowienia Umowy ustalającej ogólne zasady kredytowania Nr (...) (§ 1 ust. 4). W tym samym dniu, tj. 27.04.2012 r. pozwana J. K. złożyła podpis pod nową deklaracją do weksla in blanco jako zabezpieczenia spłaty Kredytu w rachunku bieżącym udzielonego na mocy umowy z dnia 14.12.2011 r. Nr (...) z późniejszymi zmianami (Aneks nr (...) k. 64-65, deklaracja wekslowa k. 202). W § 1 Aneksu nr (...) z dnia 27.04.2013 r. strony ustaliły, iż § 2 pierwotnej umowy otrzymuje brzmienie: „Kredyt jest dostępny w następujących kwotach i terminach: od 14.12.2011 r. do dnia 26.04.2012 r. do kwoty 170.000 zł, od dnia 27.04.2012 r. do dnia 26.04.2014 r. do kwoty 200.000 zł, termin spłaty kredytu upływa w dniu 26.04.2014 r.”. Pozostałe warunki umowy pozostawiono bez zmian (§ 2), zaś w sprawach nieuregulowanych aneksem miały mieć zastosowanie odpowiednie postanowienia Umowy ustalającej ogólne zasady kredytowania Nr (...) (§ 1 ust. 6). W tym samym dniu, tj. 27.04.2013 r. pozwana J. K. złożyła podpis pod nową deklaracją do weksla in blanco jako zabezpieczenie spłaty Kredytu w rachunku bieżącym udzielonego na mocy umowy z dnia 14.12.2011 r. Nr (...) z późniejszymi zmianami (Aneks nr (...) k. 66-67, deklaracja wekslowa k. 203).

Pozwany K. K. nie dokonał spłaty zobowiązania kredytowego wynikającego z powyższej umowy wraz z późniejszymi aneksami w umówionym terminie, tj. do dnia 26.04.2014 r., po dniu 24.04.2014 r., tj. po dniu rozwiązania umowy kredytu pozwani dokonali dobrowolnej spłaty części zaległości kredytowych, w związku z czym powodowy Bank

poinformował pisemnie K. K. oraz J. K. o wypełnieniu wystawionego przez K. K. weksla na kwotę 245.181,79zł stanowiącą zadłużenie pozwanego na dzień płatności weksla i pismem datowanym 29.12.2016 r. wezwał pozwanych do wykupu [weksla] do dnia 9.01.2016 r. Wezwanie do wykupu weksla podpisane zostało przez Ł. M. i M. B., pełnomocników powodowego Banku umocowanych do tego rodzaju czynności przez dwóch członków Zarządu Banku (...) S.A. zgodnie z § 24 Statutu Banku. Bank podjął próbę ugodowego, pozasądowego załatwienia sprawy i restrukturyzacji oraz spłaty zadłużenia, jednakże K. K. do chwili obecnej nie złożył w tym przedmiocie wniosku. Do chwili obecnej pozwani nie dokonali także wykupu weksla i spłaty całości zadłużenia (notatka służbowa k. 68, pismo k. 69, wezwanie do wykupu weksla k. 74 i k. 77, potwierdzenie odbioru k. 75-76, k. 78-79, pełnomocnictwo k. 80-81, Statut k. 82-87, wydruk z rachunku k. 155-157).

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy oparł się na załączonych do akt dokumentach obdarzonych wiarą oraz zeznaniach pozwanych. W ocenie Sądu dowody uznane za wiarygodne w opisanym konfiguracji, tworzą łańcuch dowodów niesprzecznych wewnątrz i pozwalają na ustalenie stanu faktycznego w stopniu wystarczającym dla jednoznacznego wyrokowania w sprawie, przy wysnuwaniu wniosków zgodnych z zasadami logicznego rozumowania i opartych na doświadczeniu życiowym.

W konsekwencji Sąd I instancji uznał niezasadność wszystkich zarzutów pozwanych.

Powód w niniejszej sprawie dochodził zapłaty zobowiązania wekslowego przedsiębiorcy K. K., poręczonego przez jego żonę – pozwaną J. K..

Na wstępie rozważań Sąd wskazał, iż abstrakcyjność zobowiązania wekslowego polega na tym, że zobowiązanie zachowuje ważność niezależnie od wszystkich przyczyn, które spowodowały jego powstanie. Dlatego też podstawa prawna zobowiązania nie może być wyrażona w treści weksla, a zarzuty przysługujące dłużnikowi wekslowemu są ograniczone, stosownie do art. 17 ustawy z dnia 28.04.1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. 1936/37/282 ze zm.). Zasada abstrakcyjności weksla ulega jednak poważnemu osłabieniu, jeżeli nastąpiło wydanie weksla in blanco o charakterze gwarancyjnym, a posiadaczem weksla jest pierwszy wierzyciel (remitent). Wydanie weksla in blanco stwarza specjalny rodzaj zobowiązania wekslowego, który różni się od zobowiązania wynikłego z wydania całkowicie wypełnionego weksla. Weksel in blanco jest ściśle związany z porozumieniem wekslowym zawartym pomiędzy wystawcą, a remitentem. Dłużnik może wówczas, zgodnie z art. 10 Prawa wekslowego bez ograniczeń powoływać się na zarzuty poza wekslowe, wynikające ze stosunku podstawowego. Nie ulegało wątpliwości, że weksel, którego dotyczy niniejsze postępowanie, w chwili wystawienia był wekslem in blanco o charakterze gwarancyjnym.

W niniejszej sprawie bezspornym jest, iż wystawcą weksla in blanco był pozwany K. K., zaś pozwana J. K. udzieliła poręczenia wekslowego, zatem odpowiada zgodnie z art. 32 ust. 1 prawa wekslowego tak samo, jak osoba, za którą udzieliła poręczenia, o zakresie jej odpowiedzialności decyduje, co do zasady i co do wysokości zakres odpowiedzialności K. K. - wystawcy weksla (wyroki SN: z 12.12.2008 r. IICSK 360/08, z 3.08.2006 r. IV CSK 101/06, wyrok SA w Warszawie z 15.11.2012 r. VI ACa 747/12). Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręczył było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny, z wyjątkiem wady formalnej. W toku postępowania pozwana J. K. co do zasady nie kwestionowała, że złożyła podpis na wekslu oraz porozumieniu wekslowym dotyczących umowy kredytu z dnia 14.12.2011 r. Podnosiła natomiast, iż nie miała świadomości, co do istnienia aneksów do powyższej umowy kredytowej, że „weksel to pieniądze”, zaś na ostatnim etapie postępowania (po złożeniu przez stronę powodową podpisanych przez nią deklaracji wekslowych z dat podpisania przez K. K. aneksów do umowy kredytowej) podniosła, że nie pamięta, aby podpisywała deklaracje wekslowe w datach sporządzenia tych aneksów do głównej umowy kredytowej. Podniosła dodatkowo zarzut niewłaściwej notyfikacji weksla oraz zarzut braku umocowania pełnomocnika powodowego Banku do dokonywania czynności związanych z przedmiotową umową kredytu. Pozwany K. K. zaś podnosił, iż w pozwie podano kwotę należności głównej i odsetek ale nie wskazano okresu za jaki odsetki były naliczone oraz stopy procentowej - która była zmienna - według której były naliczone, a także aktualnej, wiążącej pozwanego podstawy naliczania prowizji i opłat bankowych. Podniósł nadto zarzut niewłaściwej notyfikacji weksla oraz zarzut braku umocowania pełnomocnika powodowego Banku do dokonywania czynności związanych z przedmiotową umową kredytu.

Sąd Okręgowy zważył, iż weksle wykorzystywane są między innymi dla zabezpieczenia wierzytelności oraz ewentualnych roszczeń o naprawienie szkody lub roszczeń o zwrot udzielonego kredytu, bądź roszczeń z innych umów. Osoba, której udzielane jest zabezpieczenie najczęściej otrzymuje weksel in blanco (art. 10 ustawy Prawo wekslowe), z upoważnieniem do jego wypełnienia przez wpisanie w nim kwoty, na którą opiewa zabezpieczona wierzytelność, jako sumy wekslowej oraz dnia wymagalności zabezpieczonej wierzytelności, jako terminu płatności weksła, a także innych postanowień, niezbędnych w myśl art. 1 lub art. 101 Prawa wekslowego. Upoważnienie to stanowi element porozumienia osoby wręczającej weksel in blanco i jego odbiorcy. Jeżeli oświadczenie osoby wręczającej weksel in blanco ma formę pisemną, wspomniane porozumienie nazywane jest „deklaracją wekslową”. W następstwie wypełnienia weksła in blanco zgodnie z porozumieniem, co do jego uzupełnienia, powstaje zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej na wekslu o treści określonej w tekście powstałym na skutek wypełnienia. Odbiorca weksła in blanco uzyskuje, zatem z mocy porozumienia uprawnienie do spowodowania powstania zobowiązania wekslowego osoby, która złożyła podpis na wekslu in blanco. Działanie to ma charakter jednostronnej czynności prawnej. Wynikająca z porozumienia osoby wręczającej weksel in blanco i jego odbiorcy ścisła więź pomiędzy zobowiązaniem wekslowym, a zobowiązaniem, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność przejawia się w tym, że wierzyciel nie może z mocy weksła uzyskać w zasadzie więcej praw, niż przysługuje mu w ramach stosunku podstawowego, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność. Zgodnie z ogólną regułą określoną w art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne. Jednakże wydanie wierzycielowi weksła stwarza domniemanie istnienia wierzytelności wekslowej, w wysokości sumy wekslowej i przerzuca ciężar dowodu przeciwnego na dłużnika, gdy tymczasem w braku weksła dowód istnienia i wysokości wierzytelności obciąża wierzyciela (wyrok SN z 24.11.2009 r. V CSK 129/09). Weksel in blanco jest wekslem gwarancyjnym składanym na zabezpieczenie stosunku umownego, zachodzącego pomiędzy wystawcą weksła, a osobą której weksel jest wręczany, w niniejszej sprawie na zabezpieczenie udzielonego kredytu. W chwili jego wystawienia nie jest jeszcze wekslem, gdyż nie zawiera wszystkich potrzebnych dla ważności weksła elementów. Zawiera on już jednak zobowiązanie wekslowe. Z chwilą prawidłowego uzupełnienia takiego weksła in blanco zgodnie z wolą wystawcy lub akceptanta staje się on wekslem. W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy to na stronie pozwanej, jako dłużnikach wekslowych spoczywał, zatem ciężar wykazania nieistnienia, bądź nieważności zobowiązania wekslowego, czy też skutecznego podniesienia i wykazania zarzutu o charakterze formalnym, niweczącego roszczenie oparte na wekslu.

Sądowi Okręgowemu nie umknęła okoliczność, iż weksel in blanco jest wekslem gwarancyjnym. W chwili jego wystawienia nie był jeszcze wekslem dlatego, że nie zawierał wszystkich potrzebnych dla ważności weksła elementów. Zawierał on już jednak zobowiązanie wekslowe. Zgodnie z treścią art. 32 pr. wekslowego poręczyciel odpowiada tak samo jak ten, za kogo poręczył. W tym przypadku poręczyciel - pozwana J. K. - poręczyła za wystawcę weksła. Prawo wekslowe nie określa, jakimi zarzutami może zasłaniać się wobec posiadacza weksła poręczyciel wekslowy. Skoro jednak odpowiada on tak samo, jak ten za kogo poręczył, to przysługuje mu prawo podnoszenia także wszelkich zarzutów, jakie przysługują tej osobie. Tak więc poręczyciel wekslowy może podnosić przeciwko wierzycielowi posiadającemu weksel zarzuty:

- a) obiektywne służące każdemu dłużnikowi wekslowemu przeciwko każdemu posiadaczowi weksła;
- b) subiektywne oparte na jego osobistych stosunkach z posiadaczem weksła;
- c) subiektywne oparte na stosunkach osobistych osoby, za którą poręczył z osobą posiadającą weksel, jeżeli według prawa wekslowego osobie tej przysługuje prawo zasłaniania się takimi zarzutami .

Takim zarzutem natury obiektywnej jest niewątpliwie - jako najdalej idący – zgłoszony przez stronę pozwaną - zarzut przedawnienia roszczenia wynikającego z weksła.

W realiach niniejszej sprawy, ale też każdej sprawy, w której powód dochodzi roszczenia opartego na wekslu, podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia skutkuje koniecznością rozważenia przez sąd, czy weksel został uzupełniony zgodnie z umową, w szczególności zaś, czy w chwili jego uzupełnienia istniało nieprzedawnione roszczenie zabezpieczone tym wekslem (wyrok SN z 14.10.1971 r. II CR 277/71). Należy w tym miejscu podkreślić,

iż bieg przedawnienia wszelkich roszczeń opartych na wekslu ulega przerwaniu lub zawieszeniu na skutek zdarzeń określonych w prawie powszechnym (art. 71 ust 1 w zw. z art. 103 ust. 1 prawa wekslowego). W przypadku weksli in blanco zasadnicze znaczenie zaczyna mieć upoważnienie do uzupełnienia weksła, które jest elementem umowy zawartej między wręczającym i przyjmującym weksel. Źródłem zobowiązania, jest wówczas podpisana umowa. Zobowiązanie oraz odpowiadające mu roszczenie powstają dopiero po uzupełnieniu weksła przez uprawnioną osobę, zgodnie jednak z treścią otrzymanego upoważnienia (wyroki SN: z 5.02.1998 r. III CKN 342/97 oraz z 17.04.1999 r. I CKN 51/98). W myśl dyspozycji art. 10 prawa wekslowego osoba, która złożyła podpis na wekslu może w zakresie, w jakim nie zostało to przez powyższy przepis wyłączone, powoływać się na to, że jej zobowiązanie w całości lub w części nie powstało albo też, że ma inną treść. Porozumienie stron w zakresie obejmującym upoważnienie do uzupełnienia weksła podlega wykładni na zasadach ogólnych (vide art. 65 k.c. oraz wyrok SN z dnia 28.05.1998 r. III CKN 531/97). Wykładnia porozumienia w przypadku weksli in blanco wręczanych na zabezpieczenie określonego roszczenia prowadzi zwykle do wniosku, że treścią upoważnienia objęte jest jedynie uzupełnienie weksła przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Za powyższym przemawia ścisła więź istniejąca między zobowiązaniem wekslowym, a zobowiązaniem, z którego wynika podlegające zabezpieczeniu roszczenie (wyrok SN z dnia 26.01.2001 r., sygn. akt II CKN 25/00). Należy również przyjąć, że także w wypadku użycia przez strony zwrotu wskazującego, że weksel może być uzupełniony w każdym czasie, określenie w każdym czasie będzie z całą pewnością odnosiło się do czasu przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. W innym bowiem wypadku takie porozumienie stało by w sprzeczności z art. 120 § 1 k.c. oraz art. 365¹ k.c. (wyrok SN z 19.11.2004 r. V CK 228/04). Logiczną konsekwencją poczynionych wyżej rozważań jest zatem przyjęcie, że dowolna data płatności weksła będzie oznaczała datę dowolną, ale tylko w okresie od dnia wymagalności roszczenia do dnia upływu terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy niniejszej Sąd Okręgowy stwierdził, że powód uzupełnił weksel in blanco zgodnie z udzielonym upoważnieniem.

Z art. 70 prawa wekslowego wynika, że roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat licząc od dnia płatności weksła. W przypadku weksła własnego, roszczenie wobec jego wystawcy przedawnia się tak, jak roszczenie przeciw akceptantowi weksła trasowanego, czyli również w ciągu 3 lat od dnia płatności. Płatność zaś może być w myśl art. 33 prawa wekslowego określona między innymi „w oznaczonym dniu” – tak jak się stało w przypadku przedmiotowego weksła, w którym określono datę jego płatności. Od tej daty biegnie więc termin przedawnienia. W omawianym przypadku od daty płatności weksła tj. 9.01.2017 r. do daty wniesienia pozwu nie upłynął rok. W przypadku weksła in blanco dochodzenie roszczenia jest możliwe w terminie trzyletnim od daty płatności wpisanej na wekslu (orzeczenie SA w Łodzi z 11.04.2013 r. I ACa 1364/12).

Sąd Okręgowy podniósł także, że wprowadzie powód w niniejszej sprawie dochodził zapłaty na podstawie weksła, to jednak należało dokonać rozróżnienia pomiędzy przedawnieniem roszczenia ze stosunku podstawowego, a przedawnieniem wekslowego i ustalenia, w jaki sposób terminy przedawnienia kształtowały się na gruncie niniejszej sprawy. Skoro, zatem w sprawie podstawą dochodzonego roszczenia był weksel mający postać weksła in blanco, to niezależnie od rozważenia okoliczności dotyczącej tego, czy roszczenie wekslowe nie uległo przedawnieniu w terminie z art. 70 prawa wekslowego, koniecznym było rozważenie, czy w chwili jego uzupełnienia istniało nieprzedawnione roszczenie podlegające zabezpieczeniu. Strony w treści deklaracji wekslowej zastrzegły, że bank ma prawo wypełnić weksel w każdym czasie na sumę odpowiadającą zadłużeniu z tytułu kredytu wraz z odsetkami, prowizją i kosztami, jak również ma prawo opatrzyć weksel datą płatności według swojego uznania (deklaracja wekslowa k. 70). Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 k.c., rozpoczął bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne. Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia z weksła własnego skierowanego przeciwko wystawcy weksła własnego, zgodnie z art. 70 prawa wekslowego liczył się od dnia płatności weksła. Przedawnienie praw z weksła in blanco nie rozpoczyna biegu do czasu jego wypełnienia. Przedawnienie roszczenia z weksła wręczanego bez wypełnienia daty płatności i bez zastrzeżeń, co do tej daty rozpoczyna się z dniem płatności wpisanym na wekslu przez wierzyciela wekslowego. Treścią upoważnienia zawartego w deklaracji wekslowej towarzyszącej wystawieniu weksła in blanco, wręczanego

dla zabezpieczenia określonego roszczenia jest objęte uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Odnosi się to również do przypadków użycia w deklaracji wekslowej zwrotu przewidującego możliwość wypełnienia weksla w każdym czasie oraz opatrzenia go datą płatności według uznania wierzyciela (wyrok SN z 14.02.2008 r. II CSK 522/07). Oznacza to zatem, że mimo upoważnienia powoda do wypełnienia weksla według swojego uznania i w każdym czasie, termin ten mimo wszystko jest ograniczony, przez co rozumieć należy, że powód w tym zakresie nie mógł kierować się całkowitą dowolnością, gdyż w każdym przypadku obowiązywał go termin przedawnienia ze stosunku podstawowego, jaki łączył go z pozwanymi. Badając zatem stosunek podstawowy, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, iż zastosowanie mieć będzie do niego trzyletni termin przedawnienia wynikający z art. 118 k.c., gdyż roszczenie powoda ma bezpośredni związek z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Na podstawie art. 120 § 1 k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Na gruncie niniejszej sprawy pozwany miał świadomość istniejącego zadłużenia, jak również posiadał wiedzę o jego istnieniu, przy czym wyrażał on gotowość i chęć jego uregulowania, dokonywał dobrowolnych spłat zadłużenia poczynawszy od października 2014 r. do stycznia 2017 r. Mając, zatem na uwadze, że od końcowej daty spłaty ostatniej dobrowolnej raty (tj. uznania długu), tj. 5.01.2017 r., który ponownie przerwał bieg terminu przedawnienia ze stosunku podstawowego do dnia, kiedy został wypełniony weksel nie upłynął okres trzech lat uznać należało, że roszczenie wobec pozwanego nie uległo przedawnieniu. Biorąc natomiast pod uwagę treść art. 70 prawa wekslowego, w kontekście określenia płatności weksla na dzień 9.01.2017 r. oraz wytoczenia powództwa w dniu 2.01.2018 r., oczywistym jest również, że nie nastąpiło przedawnienie wekslowe.

Wystawca weksla i poręczyciel odpowiadają jak dłużnicy solidarni, zgodnie z treścią art. 47 prawa wekslowego. Zasada ta ma zastosowanie także do przyczyny przerwania biegu przedawnienia. W konsekwencji, stanowisko strony pozwanej dotyczące przedawnienia roszczenia z weksla in blanco wyrażone w zarzutach od nakazu zapłaty nie zasługiwało na aprobatę.

Sąd Okręgowy dodatkowo wskazywał, że w niniejszej sprawie bezspornie zostało wykazane, że pozwany K. K. podpisał umowę kredytową wraz późniejszymi aneksami, deklarację wekslową i weksel in blanco działając jako prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) K. K. w Ś., zaś pozwana J. K. podpisała weksel jako poręczyciel wekslowy oraz deklaracje wekslowe do umowy kredytowej oraz dwóch późniejszych aneksów, co z kolei oznacza, iż odpowiada ona za niespłacony kredyt, jako poręczyciel wekslowy. Poręczenie wekslowe jest instytucją całkowicie odrębną od poręczenia cywilnego. Specyficzna jest także akcesoryjność awalu. Ma ona znaczenie jedynie formalne - byt prawny poręczenia nie zależy bowiem w gruncie rzeczy od istnienia zobowiązania dłużnika głównego, lecz od istnienia podpisu na wekslu. Odpowiedzialność poręczyciela wekslowego jest samodzielna materialnie, niesubsydiarna, solidarna i w ograniczonym jedynie stopniu zależna od zobowiązania głównego. Wynika to z formalnego, skrypturalnego i abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego. Instytucja awalu służy przede wszystkim ochronie interesu wierzyciela. Awalista nie zobowiązuje się względem osoby, za którą poręczył, lecz względem jej wierzyciela. Zobowiązanie poręczyciela wekslowego - zgodnie z art. 32 prawa wekslowego - jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny, z wyjątkiem wady formalnej. Pozwana złożyła podpis na odwrocie weksla i już to jest wystarczające do przyjęcia, że jest poręczycielem wekslowym. Zostało wykazane, że J. K. posiadała wiedzę i akceptowała też zmiany wysokości limitu zobowiązania kredytowego zaciągniętego przez jej męża K. K. w wyniku podpisania przez niego dwóch aneksów do umowy kredytowej z dnia 14.12.2011 r., co potwierdzają złożone do akt dokumenty w postaci dwóch deklaracji wekslowych podpisanych przez J. K. w dniach 27.04.2012 r. oraz 27.04.2013 r. związanych z zabezpieczeniem wekslowym wiarytelności pieniężnych powodowego Banku wynikających z pierwotnego brzmienia w/w umowy. Z treści obu deklaracji wekslowych bezsprzecznie wynika, że dotyczą one udzielonego zabezpieczenia wekslowego wiarytelności pieniężnych Banku (...) S.A. wynikających z umowy kredytowej Nr (...) z dnia 14.12.2011 r. z późniejszymi zmianami (nadanymi jej w drodze przedmiotowych aneksów; vide zdania pierwsze w/w deklaracji wekslowych). Nie budziło wątpliwości Sądu a quo, że w wyniku podpisania przez pozwanego K. K. tychże deklaracji wyraził on zgodę na kontynuowanie zabezpieczenia wekslowego zaciągniętego kredytu także w podwyższonej wysokości wynikającej z aneksów do umowy kredytowej. Podpisując obie cytowane powyżej deklaracje wekslowe także pozwana J. K. wyraziła zgodę na dalsze udzielanie poręczenia wekslowego za zobowiązania kredytowe męża K. K..

Biorąc pod uwagę powyższe i wskazywane przez pozwaną J. K. zarzuty Sąd Okręgowy podkreślił, iż w niniejszej sprawie nie doszło do obalenia przez nią domniemania istnienia zobowiązania wekslowego. Nie ma błędu, gdy ktoś podpisuje dokument nie znając jego treści, taka osoba bowiem nie myli się, akceptuje niejako treść dokumentu, jakkolwiek by nie była. To samo dotyczy sytuacji gdy podpisujący wyciągnął niewłaściwe wnioski na temat treści dokumentu i podjął niesłuszną decyzję (A. Szpunar, glosa do uchwały SN z dnia 31.05.1994 r. III CZP 75/94, OSP 1995/2/33). Wskazywanie więc przez pozwaną, iż „nie pamięta czy podpisała czy też, że nie wiedziała co podpisuje” należało uznać za bezzasadne. Pozwana J. K. - jako osoba dorosła, posiadająca pełną zdolność do czynności prawych - powinna być świadoma skutków podpisania dokumentu nawet wtedy, gdy z własnej woli nie zaznajamia się z jego treścią.

Za chybiony uznał także Sąd Okręgowy zarzut strony pozwanej niewłaściwej reprezentacji Banku (...) S.A. przy składaniu przez powodowy Bank oświadczenia woli wzywającego pozwanych do wykupu weksła. W świetle dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy bezspornym jest, iż zarówno wezwanie do wykupu weksła skierowane do K. K. jak i do J. K. podpisane zostało przez dwóch pełnomocników Banku (...) i M. B., i znajdowało umocowanie i było zgodne z zasadami reprezentacji powodowego Banku, stosownie do § 24 Statutu powodowego Banku.

Wyrok zaskarżyła pozwana J. K., co do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I, w części, w jakiej utrzymano w całości nakaz zapłaty, wnosząc o zmianę w tej części wyroku przez uchylenie wobec apelantki nakazu zapłaty z dnia 15.01.2018 r. i oddalenie wobec niej powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje. Wyrokowi zarzuciła:

I. naruszenie przepisów postępowania:

a. art. 233 § 1 k.p.c. przez uznanie, że z umowy kredytowej nr (...) i obu jej aneksów oraz deklaracji wekslowych wynika prawo powoda do odsetek od sumy wekslowej w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego NBP podczas, gdy prawo do takich odsetek zostało umówione tylko do kwoty przeterminowanego kapitału; przez uznanie, że pozwana podpisując deklaracje wekslowe do weksla in blanco w dniach 27.04.2012 r. oraz 27.04.2013 r. wyraziła zgodę na dalsze udzielenie poręczenia wekslowego za zobowiązania wynikające z obu aneksów, podczas gdy z powyższych deklaracji wekslowych nie wynika wola jakiegokolwiek poręczenia przez pozwaną, a jedynie jej zgoda na treść tych deklaracji, zgodnie z którą jej mąż składał do dyspozycji banku weksle in blanco na zabezpieczenie zmienionej umowy kredytu i określał zasady ich uzupełnienia przez bank;

b. art. 496 k.p.c. w zw. z art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4.07.2019 r. (Dz.U., poz. 1469), poprzez utrzymanie w mocy całości nakazu zapłaty z dnia 15.01.2018 r. w sytuacji, gdy nakaz ten podlegał uchyleniu;

II. naruszenie prawa materialnego: art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 48 ust. 2 i art. 103 prawa wekslowego przez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy strony nie zastrzegły oprocentowania sumy wekslowej w wysokości innej, niż wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie, a weksel był wystawiony i płatny w Polsce.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie w części.

Sąd Apelacyjny zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c. przyjmuje ustalenia faktyczne i ocenę dowodów Sądu Okręgowego za własne.

W pierwszej kolejności należy się ustosunkować do zarzutów niewłaściwej oceny dowodów oraz błędu w ustaleniach faktycznych, ponieważ ustalenia faktyczne są miarodajne do oceny, czy doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego.

Przepis art. 233 k.p.c. określa zasady oceny dowodów przez sąd. Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. może polegać na błędnym uznaniu, że przeprowadzony w sprawie dowód ma moc dowodową i jest wiarygodny albo że nie ma mocy dowodowej lub nie jest wiarygodny. Uchybienie tego rodzaju może być skutkiem nieuwzględnienia przez sąd przy ocenie poszczególnych dowodów zasad logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego lub całokształtu zebranego materiału dowodowego, bądź też przeprowadzenia określonych dowodów niezgodnie z zasadami procedury cywilnej. Dla skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. konieczne jest wskazanie, jakie konkretnie zasady lub przepisy naruszył sąd przy ocenie poszczególnych dowodów oraz jaki wpływ dane uchybienie miało na wynik sprawy. Kwestionowanie dokonanej przez sąd oceny dowodów nie może natomiast polegać jedynie na zaprezentowaniu przez skarżącego ustalonego przez siebie, na podstawie własnej oceny dowodów, stanu faktycznego (tak też Sąd Najwyższy m.in. w wyrokach z dnia 18.01.2002 r., I CKN 132/01; z dnia 28.04.2004 r., V CK 398/03; z dnia 13.10.2004 r., III CK 245/04; z dnia 18.06.2004 r., II CK 369/03; w postanowieniu z dnia 10.01.2002 r., II CKN 572/99).

Sąd Okręgowy nie ustalał w oparciu o dowody przeprowadzone w sprawie, że powodowi przysługują odsetki umowne za opóźnienie od sumy wekslowej i zarzuty z tym związane należy odnosić do naruszenia przepisów prawa materialnego (o czym dalej), a nie błędu w ustaleniach faktycznych.

Chybione jest stanowisko apelantki, jakoby błędnie Sąd I instancji zrekonstruował jej wolę poręczenia wekslowego za zobowiązanie wekslowe męża (kredytobiorcy). Przede wszystkim zauważyć należy, że apelująca dokonuje manipulacji faktami wywodząc w apelacji, że powstały nowe zobowiązania kredytobiorcy „z obu aneksów”. Niewątpliwym w sprawie jest to, że stosunek podstawowy oparty był na jednej podstawie kontraktowej – umowie z dnia 14.12.2011 r., która wykreowała zobowiązanie kredytobiorcy zabezpieczone wekslem in blanco, za który poręczyła pozwana, natomiast ta jedna umowa była dwukrotnie zmieniana przez strony – raz, co do zwiększenia kwoty kredytu i przesunięcia daty spłaty, drugi raz – co do przesunięcia daty spłaty kredytu. W 2012 r. i w 2013 r. K. K. nie zaciągał względem powoda żadnych nowych zobowiązań. Poprawnie Sąd Okręgowy ustalił, że strony umowy kredytowej zgodnie postanawiały, że cały czas zabezpieczeniem zobowiązania kredytobiorcy będzie ten weksel in blanco, jaki wystawił w 2011 r. kredytobiorca, a poręczyła jego żona, natomiast przy dokonywaniu zmian postanowień umowy jej strony i poręczyciel wekslowy odpowiednio dostosowywali brzmienie deklaracji wekslowej. Spokojne i bezemocjonalne odczytanie tych dokumentów nie budzi wątpliwości interpretacyjnych co do tego, że podczas aneksowania umowy z 2011 r. nie wystawiano nowych weksli, a jedynie odnoszono się cały czas do jednego weksla in blanco z 2011 r. Nie sposób przy tym zrozumieć do końca stanowiska pozwanej, że w 2012 r. i 2013 r. nie wyrażała ona zgody na poręczenie nowych zobowiązań męża, a jedynie wyraziła zgodę na zmianę przez niego treści deklaracji wekslowej. Jak wskazano, żadnych nowych zobowiązań wystawcy weksla nie było, natomiast zmianie uległo zobowiązanie pierwotne zabezpieczone wekslem i oczywistym jest, że poręczyciel wekslowy podpisujący deklaracje wekslowe dostosowujące zabezpieczenie do zmienianych postanowień umowy kredytowej wprost potwierdzał wolę stron umowy do wypełnienia weksla w sytuacjach i w sposób przewidziany na nowo w zmienionych deklaracjach wekslowych. Całkowicie niewiarygodne są przy tym wywody pozwanej, że w oparciu o nowe deklaracje wekslowe jej mąż miałby składać u powoda „nowe” weksle. Przypomnieć należy, że pozwana początkowo kłamała i kwestionowała w ogóle podpisywanie przez siebie nowych deklaracji wekslowych w 2012 r. i 2013 r., a po przedłożeniu tych dokumentów przez powoda cały czas nieudolnie podejmuje próby ich kontestowania, czy wypaczania treści. Sąd I instancji dokonał poprawnej oceny wskazanych dokumentów i poprawnie ustalił na ich podstawie fakt zgody poręczyciela wekslowego (apelantki) na zabezpieczenie wekslem wystawionym przez męża w 2011 r. wiarygodności banku wynikających z umowy z 14.12.2011 r. w brzmieniu dwukrotnie zmienionym w latach 2012 i 2013.

Naruszenie prawa materialnego może nastąpić poprzez jego błędną wykładnię - czyli poprzez mylne rozumienie treści określonej normy prawnej, albo poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, czyli poprzez błędne uznanie, iż do danego ustalonego stanu faktycznego ma zastosowanie dany przepis prawa materialnego, albo też odwrotnie, tzn. przepis, który winien mieć zastosowanie w danym stanie faktycznym - nie został zastosowany (postanowienie SN z 15.10.2001 r., I CKN 102/99, postanowienie SN z 28.05.1999 r., I CKN 267/99 Prok. i Pr. 1999/11-12/34, wyrok SN z 19.01.1998 r., I CKN 424/97, OSNC 1998/9/136), ewentualnie poprzez zastosowanie przepisów prawa materialnego

do niewystarczająco precyzyjnie ustalonego stanu faktycznego (wyrok SN z 24.11.2011 r. I UK 164/11; wyrok SN z 29.11.2002 r. IV CKN 1632/00, postanowienie SN z 11.03.2003 r. V CKN 1825/00 BSN-IC 2003/12).

Podzielić należy zarzut apelacji, że Sąd Okręgowy naruszył przy wydawaniu nakazu zapłaty przepisy art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 48 ust. 2 i art. 103 prawa wekslowego poprzez niezastosowanie, a rozstrzygając na rozprawie po wniesieniu zarzutów przez pozwanych naruszył art. 496 k.p.c. w zw. z art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4.07.2019 r. (Dz.U., poz. 1469), choć nie w całości zgłoszonego zarzutu.

Przypomnieć trzeba, że w nakazie zapłaty z dnia 15.01.2018 r. w sprawie (...) Sąd zasądził solidarnie od pozwanych sumę wekslową wraz z dalszymi, umownymi odsetkami za opóźnienie od dnia następnego po dacie płatności weksla, zaś zaskarżonym wyrokiem Sąd a quo nakaz ten utrzymał w całości. Bezsportnym jest również to, że w swoich zarzutach od nakazu zapłaty pozwani w ogóle nie podnosili kwestii nieprawidłowości żądania pozwu w zakresie roszczenia akcesoryjnego i wadliwego rozstrzygnięcia w tym zakresie, w nakazie zapłaty. Stosowny zarzut pozwana zgłosiła dopiero w apelacji.

Tym nie mniej, obowiązkiem Sądu Okręgowego procedującego w sprawie po wniesieniu zarzutów przez pozwanych była ocena – w granicach zaskarżenia nakazu zapłaty - prawidłowości merytorycznej tego orzeczenia w odniesieniu do norm prawa materialnego, bez względu na stanowisko pozwanych. Podzielić należy, bowiem stanowisko, że art. 495 § 3 k.p.c. (w ówczesnym brzmieniu) normował prekluzję procesową odnoszoną wyłącznie do faktów i dowodów na ich poparcie, natomiast w ogóle nie znajdował zastosowania do argumentów natury prawnej. Tym samym, skoro Sąd II instancji może – a jeżeli je dostrzeże – musi naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego przez Sąd I instancji (mieszczące się w granicach zaskarżenia wyroku), pozwana mogła skutecznie przytoczyć dopiero w apelacji argumenty prawne przeciwko żądaniu pozwu niedostrzeżone przez Sąd orzekający w trybie art. 496 k.p.c. (por. wyrok SA w Katowicach z 30.06.2006 r. I ACa 246/06; wyrok SN z 3.08.2006 r. IV CSK 101/06).

Weksel stanowiący podstawę powództwa został wypełniony przez powoda na kwotę 245181,79 zł z datą płatności 9.01.2017 r. (k. 72). Jak wynika z wezwań do wykupu weksla kierowanych do obojga pozwanych, kwota ta objęła 172350,14 zł kapitału przeterminowanego, 70618 zł odsetek umownych za opóźnienie, 2213,65 zł prowizji i opłat państwowych (k. 74, 77).

Nie budzi wątpliwości, że weksel in blanco wystawiony przez K. K. i wypełniony przez powoda jest wekslem „typowym”, najczęściej występującym w aktualnym obiegu papierów wartościowych, czyli wekslem płatnym w oznaczonym dniu. W takim przypadku powszechnie przyjmuje się, że wierzyciel może obliczyć odsetki od należności głównej należne do dnia płatności i „dobić” je do kapitału określając w sposób konkretny wielkość zobowiązania pieniężnego dłużnika poprzez podanie „oznaczonej sumy pieniężnej” – art. 1 pkt 2 prawa wekslowego. In casu, zgodnie z treścią deklaracji wekslowej, suma wekslowa mogła być dodatkowo powiększona o prowizję i inne należności kredytodawcy powstałe w toku wykonywania umowy z pozwanym. W konsekwencji, suma wekslowa jest w takim przypadku odpowiednio wyższa, niż samo nominalne zadłużenie (por. A.Szpunar „Prawo wekslowe. Komentarz”, t.1 do art. 5; W.Opolski „Komentarz do art. 5 ustawy – Prawo wekslowe”, Lex/el, t.1; wyrok SA w Gdańsku z 21.06.2017 r. I ACa 994/16; wyrok SA w Katowicach z 9.07.2015 r. V ACa 8/15 Biul. SAKa 2015/4/30; wyrok SN z 29.11.2002 r. V CKN 1411/00 OSNC 2004/2/29).

Czym innym jest natomiast odrębne roszczenie o zapłatę odsetek od tak oznaczonej w wekslu sumy wekslowej, możliwych do żądania od dnia płatności tej sumy. Znajduje ono samoistne, normatywne umocowanie w art. 48 pkt 2 prawa wekslowego (W.Opolski, op.cit., t. 5, przywołany wyrok SA w Gdańsku z 21.06.2017 r.).

Sądowi Okręgowemu zarówno przy wydawaniu nakazu zapłaty, jak też przy wyrokowaniu po wniesieniu zarzutów przez pozwanych umknęła okoliczność, że powód zażądał w pozwie zasądzenia od sumy wekslowej umownych odsetek za opóźnienie, mających normatywne umocowanie w art. 481 § 2 zd. 2 k.c., które w świetle zd. 1 przepisu są bezspornie w wyższej stopie odsetkowej, niż ustawowe odsetki za opóźnienie. Tymczasem, zgodnie z art. 48 pkt 2 prawa wekslowego, posiadacz weksla może żądać zwrotnie od zobowiązanego – przy wekslach wystawionych i płatnych w

Polsce – „odsetek ustawowych od dnia płatności”, czyli odsetek ustawowych za opóźnienie normowanych w art. 481 § 1 i § 2 zd. 1 k.c. Nie budzi, zatem wątpliwości w doktrynie i judykaturze, że „skargą [pозwem] o wydanie wekslowego nakazu zapłaty nie można dochodzić odsetek umownych lub bankowych, nie wyrażonych w wekslu” (orzecz. SN z 8.10.1929 r. III 1 R w 840/29 OSP 1930/18; W. Opolski, op.cit., t. 6; I. Heropolitańska „Prawo wekslowe. Komentarz”, t. 3.1 do art. 48). Nota bene we wskazanym orzeczeniu wyjaśniono również, że „stopa odsetkowa, wyrażona w wekslowym nakazie zapłaty, chociażby wyższa od stopy odsetek prawnych [odsetek ustawowych za opóźnienie], obowiązuje dłużnika, jeżeli nie wniósł przeciwko niej zarzutów” (jak pozwany K. K. w niniejszej sprawie).

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że utrzymując w całości nakaz zapłaty wydany w sprawie (...) Sąd Okręgowy istotnie naruszył wskazane w apelacji przepisy prawa materialnego i procesowego. Z tych względów, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. wyrok należało zmienić w części w ten sposób, że uchylić przedmiotowy nakaz wobec pozwanej J. K. w części zasądzającej od sumy wekslowej odsetki umowne za opóźnienie i zasądzić w to miejsce odsetki ustawowe za opóźnienie, oddalając dalej idące żądanie pozwu. W pozostałym (przeważającym) zakresie apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Co do zasady pozwana przegrała postępowanie apelacyjne (wyrok zmieniono w niewielkiej części, w odniesieniu do roszczenia akcesoryjnego) i na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. należało zasądzić od niej na rzecz powoda zwrot kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. (Dz.U., poz. 1804 ze zm.).

Orzeczenie o kosztach sądowych uzasadnia art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

Orzeczenie o kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu pokrytych ze środków Skarbu Państwa oparto na treści § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 i § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18.10.2016 r. (Dz.U., poz. 1715 ze zm.).

.